

Könyvajánló

Toby Litt: Gátlástalanok klubja

(Ulpius ház, 2004)

1995-öt írunk. A helyszín az angliai kisváros, Bedford. Főhősünk, Mary középiskolát végzett fiatal lány. Egy házibuliban megismerkedik három fura fiattal. Jack, Neal és Maggie régimódián öltözködnek, szleng nyelven beszélnek, jazz-t és Bob Dylan-t hallgatnak, és úgy általában a hatvanas évek eszméit vallják. Bibliájuk Jack Kerouac: Úton c. műve. Neveiket is (igazából nem így hívják őket) e könyv szereplőitől kölcsönzik, a kor beatnemzedékének fő alakjaitól. Ők **Jack** Kerouac és **Neal** Cassidy.

Eszmék... Ezek bizony hiányoznak a '90-es, vagy akár a kétezres évekből. Hiszen már mindent lehet, mindent szabad. A konzervatív időkben volt értelme lázadni, a korszellem ellenében frissen, lendületesen élni, szexuális forradalmat csinálni, füvezni; hinni valami másban, mint ami van. A hatvanas évek lázadóinak művészetében visszatükröződtek a haladó gondolatok (Ginsberg, Kerouac, Dylan, Warhol, Salinger, N. Mailer, Osborne, James Dean). Generációnk azonban eszmék nélküli évtizedekben él: rengeteg átlagos ember, akiket semmi nem különböztet meg egymástól. Pont ez nem tetszik Jack-éknek, és ezért visszavarázsolják magukat a hatvanas évekbe. Megalakítják titkos beatnik klubjukat, melynek alapja a makulátlan „hip”-ség: korabeli divat, lakáskultúra, füvezés, jazz, meditáció, szleng (Ld.: Hair). Egyfajta művilágot hoznak létre kapaszkodóul a maguk számára.

Mary nem a „cool” elvei alapján kerül be közéjük, hanem mert első látásra beleszeret Jack-be, aki foglalt, mert Maggie az ő barátnője. Mary viszont - egyedülként köztük – tud autót vezetni, ami óriási előny, hiszen a terv: végigjárni Angliát az Úton fő motívumai alapján. Végző cél Brighton: itt egy ismerősük kis nyomdagépével lapot szerkeszteni, nyomtatni és terjeszteni főleg saját verseikkel, gondolataikkal. Maggie nem tart velük: sejtí az eljövendőt és nem vállalja. Mert mi is történik? Az újságírás háttérbe szorul, előtérbe kerül viszont a szex, és a kis kommunánk ki sem száll a közös ágyból. Kiderül: mindenki mindenkibe szerelmes: a fiúk a lányba, a lány mindkét srácba, sőt a fiúk is egymásba. A regény második részének végén Neal nem bírja tovább ezt a fizikai és érzelmi kötődésű háromszöget, és nyomtalanul eltűnik (a tengerparton nyoma vész).

A harmadik részben a sokk hatására egymástól elforduló Jack és Mary újra összekerülnek, mivel Neal anyja megkéri őket, hogy fia emlékére járják végig az Úton állomásait Amerikában. Magukkal viszik barátjuk időközben elhunyt imádott macskájának hamvait, melynek felét New Yorkban, másik felét San Francisco-ban kell szétszórják (természetesen az Úton kezdő és végpontjánál).

Igazi road movie a regény ezen része. Filmszerűen peregnek az események, jelennek meg a képek, szerelem és harc majd kiábrándulás jellemzi a szerelmeseket, a végén igazi csattanóval.

Elgondolkodtató a könyv: a szubkultúrákon kívül létezik, létezh-e még egy összefüggő generációs eszme? S mivel – szerintem - nincs ilyen, érdemes-e kreálni egyet? Kell-e ez egyáltalán nekünk? Vagy minden erre irányuló terv, cselekvés bukásra van ítélve?

Toby Litt (1968-) író, egyetemi tanár Londonban. Ez az első regénye, mely 1997-ben jelent meg. Azóta több regényt és novelláskötetet is jegyez. „Ügyes” első regény – írja a könyvről a Magyar Narancs (2004/28).

Sz. Rendes Marianna, könyvtáros

Nyíregyháza, 2015. január